

KOMPLEKSĀ ORTODONTISKĀ ĀRSTĒŠANA

PIRMS UN PĒC

AUTORE: ALMAZA PIRHA

Agrāk ortodontijas pakalpojumu izmantošana bija retums, taču šobrīd tas ir izplatīts ārstēšanas veids. Tradicionālās zobu breketes, ortodontiskā zobu izlīdzināšana un zobu stiprinājumi (piemēram, kapes) palīdz iztaisnot zobus, kā arī noturēt tos taisnus. Tomēr mums radās daudz jautājumu par pašu ārstniecības procesu, vēl jo vairāk - par to, kas notiek līdz ārstēšanai un pēc tās.

Ortodontiskā ārstēšana – tā ir sarežģita, specifiska stomatoloģijas sfēra. Pēdējo desmitgāžu laikā, ortodonti ir pievērsušies zobu taisnošanai un visa mutu dobuma struktūras koriģēšanai arī cilvēka novecošanas procesā. Un tikai pēdējo gadu laikā, ortodontiskā ārstēšana tuvojas tādiem standartiem, kādi tie iezīmējas ideālā ārstniecības protokolā.

Ortodontija sevī ietver ne tikai dažnedažādu ortodontisku aparatūtu iespēju un tehniku kopumā, bet arī sagatavošanās posmu pirms ārstēšanas, kā arī tam sekojošo estētisko un funkcionālo zobu korekciju un ārstēšanu. Tas ir komandas darbs, kurā sadarbojas zobārsts, ortodonts, kīrurgs, endodonts, periodontologs, protēzists, higiēnists un pat otolaringologs, osteopāts un fizioterapeihs – speciālisti, bez kuriem nevar būt iedomājams neviens pilnvērtīgs ārstēšanas plāns. Jautāsiet kāpēc tā? Par to mums pastāstīja klinikas "ERA ESTHETIC DENTAL" zobārste Julijana Veipa-Lo.

ZOBĀRSTE JULIJANA VEIPA-LO,
ERA ESTHETIC DENTAL KLĪNIKA

Dakter, kam un kāpēc ir nepieciešama ortodoniskā palīdzība?

Lai gan pastāv uzskats, ka ortodontiskā ārstēšana ir jāveic bērnībā, daudziem pieaugušajiem tā ir ne mazāk nepieciešama. Par laimi mūsdienās mēs varam novērot, ka pie ortodonta vēršas arī pieauguši cilvēki. Uz zobārsta kabinetu viļus atved ne tikai saspieests zobu stāvoklis, nepareizs sakodiens, spraugas starp zobiem un sliks zobu estētiskais stāvoklis, bet arī kakla un galvas sāpes, bruksisms (zobu griešana), "džinkstēšana" ausīs un apnojas sindroms.

Kad ir vislabākais laiks vērsties pie ortodonta?

Ideālā gadījumā, ikvienam bērnam pirms piecu gadu sasniegšanas vajadzētu veikt ortodontisko izmeklēšanu. Šajā laikā tiek novērtēts piena zobu sakodiens un ir iespējams pamānīt sakodienu un zobu augšanas īpatnības, spraugas starp zobiem, aiz-

mugurējo zobu attiecības, kā arī noteikt zobu korekcijas nepieciešamību. Vecumā no 5-10 gadiem jebkuras zobu augšanas problēmas ir iespējams kontrolēt un pie nepieciešamības – ārstēt. Ja zobu augšana tiek koriģēta agrīnā vecumā, tad iespējams samazināt varbūtību, ka jūsu bērnam būs nepieciešamas ortodontiskās ierīces un manipulācijas. Tādējādi, pēc 10 gadiem, papildus korekcijas nepieciešamības gadījumā, ārstēšanas kurss būs daudz vienkāršāks un īsāks.

„Savlaicīga ortodontiskā iejaukšanās ir visefektīvākā ārstēšanas plāna atslēga. Jo ilgāk bērns gaida, lai novērstu ortodontiskās problēmas, jo sarežģītāks (un dārgāks) kļūst šis process.

Ja viss tiek darīts pareizi, ortodontiskā ārstēšana var palīdzēt jūsu bērnam uzlabot sejas un žokļa formu, līdz ar to nākotnē koriģējošā aprūpe būs mazāk nepieciešama.

Ar ko īpaša ir ortodontija pieaugušajiem?

Ortodoniskā ārstēšana – tā nav tikai vizīte pie ortodonta. Ortodonti bieži vien ir pirmie speciālisti, kuri piedalās lēmumu pieņemšanas procesā, kas var atstāt iespaidu uz visu dzīvi. Lai izstrādātu pilnvērtīgu ārstēšanas plānu, ir svarīgi, lai tajā būtu iesaistīti arī pacienta ārstējošais ārsts – stomatologs. Tāpat svarīgi, lai pastāvētu komunikācija starp visiem ārstēšanā iesaistītajiem speciālistiem – protēzistu, ķirurgu, periodontologu un higiēnistu, vēlams vienas klinikas komandas lokā. Tikai tad, uzsākot ārstēšanu, ir iespējams vizualizēt gala rezultātu. Kompromiss vai nepiemērota ārstēšanas metožu izvēle var būtiski ietekmēt pacienta zobu vispārējo veselību un izskatu.

Pirms ortodontiskās ārstēšanas uzsākšanas, ir nepieciešams veikt mutes dobuma sanāciju – veikt zobu higiēnu, iziet pilnu zobu pārbaudi, izārstēt karieses un nomainīt nekvalitatīvas plombas. Dažreiz var būt nepieciešama zobi pagaidu restaurācija, kā arī zobi anatomijas koriģēšana. Ne vienmēr zobi koriģēšanai pietiek tikai ar ortodontisko ierīču lietošanu. Pirms ortodoniskās ārstēšanas ir svarīgi atjaunot ideālas zobi proporcijas. Īsāk sakot, ir jāņem vērā ievērojams skaits nianšu un procesu, kuri prasa iepriekšēju sagatavošanos.

Turklāt pacientam jābūt gatavam, ka ortodontija kā līkums, nav īslaicīgs process. Ir nepieciešams skaids plāns un sekojošu, noteiktu intervālu ievērošana, lai zobi pārvietošanas procesā veidotos jaunas apkārtējo audu struktūras. Ārkārtīgi svarīgi aprēķināt ārstēšanas procesa beigas un noteikt, kurā brīdī – pirms ortodontijas vai pēc, būs nepieciešama implanta uzstādīšana. Vēl viena svarīga nianse – ortodontisko ārstēšanu var sākt tikai pēc periodontīta un citu smaganu slimību ārstēšanas un sasniedzot kontrolētu saslīmšanas fāzi. Stomatoloģisks lāzers, kuru mēs izmantojam savā klinīkā, šobrīd ir neaizstājams instruments periodontīta ārstēšanā. Tam ir vairākas priekšrocības visu smaganu slimību ārstēšanā, sākot no gingivīta, līdz pat perio-

dontītam. Šis lāzers ir ļoti efektīvs darbā ar mīkstajiem audiem un mutes glotādu (ārstējot iekaisumu, glotādas traumatiskus bojājumus, stomatītu, herpes), kā arī veicot minimāli invazīvas operācijas, piemēram, lūpu un mēles saitītes korekciju, skaistas smaganu līnijas izveidošanu un smaganu kontūras korekcijas pirms protezēšanas.

Visbiežāk cilvēki, izdzirdot vārdu "ortodontija", iedomājas sekojošo – breketes vai zobi kapes (elaineri). Kādas ortodontijas iespējas piedāvā jūsu klinika?

Šobrīd elaineri ir ārkārtīgi populāri – tā ir noņemama ortodontiskā ierīce, kura atgādina caurspīdīgas, bet stingrākas kapes. Tās tiek izgatavotas pēc detalizētas zobi skenēšanas procedūras un precīzi plānota gala rezultāta noteikšanas. Izgatavotie elaineri, kuri tiek mainīti katru nedēļu, maigi pārvieto zobus. Līdz ar zobu pārvietošanos, mainās arī elaineru sagataves.

Papildus acīmredzamajām priekšrocībām (ērtums, vienkāršība to kopšanā), elaineri ir līkuvīši plāsi izmantoti gadījumos, kad pacientam ir laika ierobežojums, apmeklējot zobārstu, piemēram, strādājot vai studējot ārpus valsts, kurā viņš saņem ārstēšanu. Tehnoloģisko iespēju attīstības rezultātā, elaineru izmantošana ir pieaugusi. Nepareiza sakodienu vai nelielu zobi izliekumu gadījumā, caurspīdīgās zobi kapes bieži vien ir lielisks risinājums.

„Loti svarīgi, lai zobi skenēšanas brīdī zobi būtu veseli un ārstēšanas procesā tiktu saglabāta to higiēna. Galu galā kapes tiek izgatavotas vairākiem mēnešiem un ir perfekti pielāgotas Jūsu zobi formai. Un ja ortodontiskās ārstēšanas procesā Jums nāksies mainīt vai labot plombas, iespējams, tā rezultātā būs nepieciešams no jauna izgatavot kapes, pielāgojot kapes izmaiņtajai zobi formai.

Mūsu klinika piedāvā dažādu zīmolu caurspīdīgus elainerus (kapes). Ārsts tos piemeklēs, nemot vērā Jūsu klinisko situāciju.

Zelta standarts ortodontijā daudzus gadus desmitus bija metāla breketes — fiksētas ierīces, kuras laika gaitā pārvieto zobus pareizajā stāvoklī. Mūsdienās pastāv daudzveidīgs brekešu klāsts – breketes no dažādiem materiāliem (metāla, keramiska, safira), breketes fiksāciju elementu variācijas. Pastāv breketes ar un bez ligatūras, kā arī vestibulārās un lingvālās breketes. Viennozīmīgi, ka vajadzētu izvēlēties tādas klinikas, kurās pacienta izvēle un ārsta iespējas ir neierobežotas. Parasti tradicionālās breketes ir visefektīvākās, ja nepieciešama zobi pārvietošana kliniskajos gadījumos ar liešām spraugām, izteiku zobi nolieci un pozīciju. Breketes veiksmīgi un operatīvi risina sakodienu problēmas. Un, protams, fiksētās ortodontiskās aparātūras būs labs risinājums gadījumā, ja neesat pārliecināts, ka 22 stundas dienā būsiet gatavs nēsāt noņemamās ierīču versijas.

„Ja neievērosiet perfektu zobi higiēnu, pastāv gingivīta (smaganu iekaisuma) risks. Tāpat arī balto demineralizācijas emaljas plankumu risks, kurš var izveidoties zobi higiēnas neievērošanas dēļ, pēc brekešu noņemšanas to nevarēs izlabot ar zobi balināšanu.

Vai Jūs minējāt, ka komandas darbā var tikt iesaitīts osteopāts?

Sadarbība ar citiem zobārstiem, ortodontiem un osteopātu ir ļoti svarīga. Mūsu ķermenī viss ir vienots — no matu galīniem, līdz papēžiem. Simetrijas izjauskašana jebkurā ķermeņa zonā, radīs kompensējošu lēdēs reakcijas veidošanos visā organismā. Tas ir īpaši izteikti dentoalveolārās sistēmas tiešā mijiedarbībā ar ķermeņa muskuļu un skeleta sistēmu.

Pirms ortodontiskās ārstēšanas vai zobi protezēšanas uzsākšanas, ir ļoti vēlams ķermenī sakārtot osteopātiski. Un pēc plašas ortodontiskās korekcijas ir lietderīgi veikt pārbaudi pie osteopāta. Tāpat ir svarīgi, lai zobārsti vai ortodonts sākotnēji saprastu, kāda ir viņa ārstēšanas radītā ietekme uz ķermeņa stāvokli, un spētu novērtēt visu cilvēka ķermenī kopumā. Īpaši svarīgi ir pievērst uzmanību saiknei starp zobiem stāvokli, mutes dobumu un citiem orgāniem un sistēmām bērnībā un pusaudža vecumā, kad ķermenis tikai veidojas.

Šobrīd mēs nereti piesaistām arī miofunkcionālos terapei-
tus (MFT). Miofunkcionālā terapija ir procedūra, kas koriģē sejas, mēles un mutes muskuļu darbību. Tā ietekmē sakodienu, stāju, elpošanu, runu un vispārējo labsajūtu. Zobārstu un MPF terapeitu tandemās vēl ir sākumstadijā. Tomēr arī šobrīd, zobārsti un ortodonti arvien biežāk nosaka problēmu un novirza to miofunkcionālajai terapijai. Galu galā pareiza mēles un košlājamo muskuļu darbība ir nepieciešama, lai veiksmīgi izlabotu zobiem stāvokli nākotnē. Mēle bieži darbojas kā agresors, ietekmējot ortodontisko darbu, pastāvīgi izvirzot zobus uz āru un izraisot recidīvus.

Kad ārstēšana ir beigusies, varētu šķist, ka beidzot būs iespējams izelpot un izbaudīt savu jauno, skaisto smaidu. Ne visi pacienti apzinās, ka pēc ārstē-

šanas iestājas viens no grūtākajiem un izšķirošākajiem ortodontiskās prakses periodiem – retencijas periods, kurš nepieciešams, lai saglabātu zobus koriģētajā stāvoklī. Pēc ortodontiskās ārstēšanas jūsu ortodonts, visticamāk, uzstādis reteinerus, lai saglabātu zobus pareizajā stāvoklī. Jo zobi "atceras", kur tie atradās pirms pārvietošanas. Ja pirmos gadus pēc brekešu vai eleineru noņemšanas neizmantojet reteineri, pastāv iespējamība, ka jūsu zobi atgriezīsies sākotnējā stāvoklī.

Ir pieejami gan izņemami, gan (fiksēti) reteineri. Izņemamos reteinerus var uzglabāt un izmantot pēc nepieciešības. Un jums tie būs jāizmanto tikai naktī, bet regulāri.

Fiksētie reteineri tiek piestiprināti zobiem iekšpusē, izmantojot īpašus materiālus.

„Galvenās neērtības — fiksētie reteineri apgrūtinā zobi higiēnu, kas vēlāk var izraisīt smaganu iekaisumu un pēc tam kaulaudu zudumu.

!!! Diemžēl daudziem pieaugušajiem ortodontijas pacientiem reteineru nēšāna nepieciešama visas dzīves garumā.

Visticamāk, pēc brekešu un elaineru noņemšanas, zobi estētikas uzlabošanai, būs nepieciešamas restaurācijas manipulācijas?

Jā, var būt nepieciešama keramisko venīru, kroņu vai estētisko plombu uzstādīšana. Pēc ortodontiskās ārstēšanas ir pienācis laiks veikt protezēšanu un implantēšanu.

Līdz ar patīkamām pārvērtībām - izlīdzinātu zobi rindu un pareizu sakodienu, pacents iegūst arī skaistu lūpu līniju, mainās viņa profils, nazolabiālās krokas kļūst mazāk pamanāmas, un zoda leņķis nav tik izteikts. Un, kas ir ne mazāk nozīmīgi – uzlabojas pacienta pašsapņūta, pāriet galvassāpes, normalizējas dentoalveolārās sistēmas funkcijas.

Tomēr ir vērts atzīmēt, ka patiesi satrīcošus rezultātus var sasniegt tikai ar labu speciālistu, komandas darbu – speciālistu, kuri jūs dzird, ir pieejami vizītei, kuriem ir skaidrs plāns un pārredzami ārstēšanas risinājumi. |

ERA ESTHETIC
КЛИНИКА ЛАЗЕРНОЙ СТОМАТОЛОГИИ
DENTAL

Rīga,
Jeruzalemes iela, 2/4
+ 371 25 33 33 03

www.eradental.lv